

Prvi december

Prvi december je največji državni praznik. Proslavljamo ga od leta 1918. Ta dan bo z zlatimi črkami zapisan v zgodovini Jugoslavije. Tisti dan so izrekli odpostanci Srbov, Hrvatov in Slovencev, da žele bivati v skupni domačiji.

1. december leta 1918 je rojstni dan naše ljube Jugoslavije.

Praznik zedinjenja pa je tudi poseben praznik našega sokolstva. Popolnoma razumljivo, saj je bilo ravno sokolstvo med najbolj vnetimi poborniki za Jugoslavijo. Člani sokolskih društev so že mnogo mnogo poprej pripravljali pot naši sedanji državi. Mnogi Sokoli so stopili tudi v vrste dobrovoljcev in so v Dobrudži in na drugih frontah prelivali kri za ljubo Jugoslavijo.

Med najbolj vidnimi sokolskimi junaki je bil pokojni starosta maribor-

skega Sokola br. Ljudevit Pivko, ki ga nazivamo s častnim nazivom Junak s Carzana. Čitajte njegove spomine na burne dneve, ko je tvegaval glavo in se boril proti mačehovski Avstriji. Njemu in drugim je uspelo, da so razmajali temelje Avstro-ogrske in na njenih razvalinah se je dvignila kakor prelestna roža naša ljuba Jugoslavija.

Prav zaradi spomina na številne žrtve, ki so jih dale sokolske vrste, praznujejo naši Sokoli prvi december, ki je za naša društva največji praznik.

Stotine in stotine sokolskih društev priredi v proslavo praznika Zedinjenja svečane akademije. Tudi naša mladina nastopa ob teh prilikah in pripomore, da so prireditve pestre in živahne.

Naj živi naša ljuba kraljevina, majka Jugoslavija!

Anton Francevič:

Najdimenci

Moč, Modrost, Milina — sojenice
so sklonile se nad zibko:
»Najti treba bo ime sestrice,
za to ljubo dete šibko.«
Glej deset golobov zdaj s Cetinja:
vsi nesmrtnih vil gojenci.
Kdo ve, gre li enemu svetinja
ali vkup so najdimenci?
Z Avale se prvi sel je vrnil,
s črko A priletel gladko.
Važen glas je griču res okrnil,
vendar kot ime — prekratko!
Drugi v Lovčenu je tov ulovil,
pa domov ga nesel v kljuno.
Komaj v tla ga sel je prigotovil,
L stoji podoben brunu.
Z Erduta mi tretji E ulomi,
Kom pa bratu K daruje,
peti sarajevski S ustromi,
Aleksinac A žrtvuje.
Sedmi sel polet je v Ston pospešil:
»Zadnji N tvoj meni kane
Brez težav pismenko boš pogrešil,
saj ti skoro sto N še ostane!«

Osmi v Donavi svoj D pobere,
Erdevik pa brat obreže
Rumi čelo zadnji sel izdere ...
Zdajci vsi domov frlé že.
Sojenice najdbo so zložile
(je težak ta hinderhander?)
in soglasno koj so določile:
»Sinko, ti boš Aleksander!«

II.

Tri križe kralj je spolnil, četrtega že
pol,
ko v domu se pojavi rodbinski
blagoslov.
Zapazil Aleksander je v snu petero
ptic:
po širni zemlji svoji jih pošlje po
novic.
Naj vsaka kje poišče mu znamenje
daljin:
Kako želi usoda, da krsti se mu sin?
V zapadu z Raba raca za znak utrže
R:
»Končano bodi robstvo!« pred kralja
vrže R.
A ruševce odruši Radovljici nien R:
»Naj sever se raduje za sina ali hčer!«

Na sredi jastreb trebi iz Jastrebca
 »Srčnosti resne bodi mu vedno to
 Na vzhodu mejni Midžor oddal je
 Sam vir ga je prinesel — možatosti
 Naposled se prikaže močan brkati ser,
 koučnico mu prepustil je strmi
 Perister.

Pet R je stalo v vodu vladarju na
 A vsak se izprašuje: »Če bo prestrgo
 Tedaj pa kralj namigne: »Le stojte
 iskreno sinu Petru na slavo in na čast.
 Uganko sem razrešil: z imenom kakor
 z imenom lepim Peter naj sin zadivi

BRZONOŽEC IN PUŠČICA

Povest iz dobe, ko je Tekumze štel dvanajst let
 Napisal Fric Steuben

Vrhovni poglavar Kornstalk je bil videti naenkrat pomlajen. Nič več ni bil tako resen in dostojanstven. Bilo je še dovolj ognja v njegovih žilah. Zdadaj je Kornstalk poskočil in zavpil s svojimi mogočnim levjim glasom:

— Mali lovec lahko gre na lov z našim rodom, kadar hoče in kjer hoče. Vsakdo sprevidi, da je Mali lovec velik lovec!

Da, Kornstalk je bil znamenit mož. Navdušen je mladine ga je potegnilo s seboj. Vedel je, kako je treba nagraditi pogum in lovsko spretnost. Bil je bojevnik, ne samo sivolasni poglavar svojega naroda.

Kdor zna z enim samim strelom podreti konja in je s svojim lokom tako zanesljiv, kakor tale kljukec, ki suhljat in upognjen tiči na svojem konjicu, temu tudi za bivolca ne bo treba nič več kakor ena sama strelca.

Množica je to razumela, glasnik vsega rodu takisto in mladi gorski levi tudi — in tudi Mali lovec je razumel kajti zdaj se je sprostil pravcati vihar navdušenja, ki je zasenčil vse kar se je bilo prej godilo. Kornstalk sivi volk, ki so se ga vsi bali je mlademu fantu podelil čast bojevnika.

Strelca, tako se je poslej imenoval Mali lovec, kajti potreboval ni nič več kakor eno samo strelco, da podre žival ali sovražnika. Njegova edina strelca je prodrla vselej naravnost v srce. Zarečih oči je skočil mladenič s konja in pohitel k svojim prijateljem, ki so ga sprejeli z divjim vpitjem. Ko se je vihar polegel, se je tekmovalje nadaljevalo. Rod mladih gorskih levov je bil

zmagovit daleč nad drugimi. Niti ene zmage niso prepustili kakemu drugemu rodu. Po večini je zmagal Tekumze. In večidel je tudi drugi zmagovalca bil iz Rodu mladih gorskih levov.

Slednjic so prišle na vrsto preizkušnje vztrajnosti. Kdor jih ni prestal, ga niso priznali za zmagovalca. Fantje, ki so dosegli prvo, drugo ali tretjo nagrado, so morali prestati tri preizkušnje. Posedli so v krogu, sredi kroga pa so prižgali ogenj. Prinesli so jim suho borovo igličje. Vsak fant je moral iztegniti obe roki, z dlanjo zgoraj. Na vsako roko so položili tri iglice. Glasnik je šel s tanko suho gorečo trsko od dečka do dečka in je previdno prižgal igličje. Iglice so kratko zagorele, plamenček je šinjal po vsaki iglici in ugasnil. Skeleč pepel je ostal na rokah fantov. Po dva glavarja sta opazovala slehernega mladeniča. Kdor je ob bolečine naceril obraz, je bil takoj izključen.

In spet je šel glasnik naokrog. Z ostrim nožem je slehernemu fantu dvakrat zarezal meso na nadlehtju, vtaknil je konico noža v prvo zarezo, da je pogledala pri drugi na dan. Potem je potegnili tanko čisto trsko pod nožem, izvlekel je nož, pustil trsko v rani tako, da je bila rana prekrita od mesa in kože, obe konici pa sta štrleli na dan pri obeh zarezah. Fantje so nakremženih obrazov prepevali neko starinsko pesem. Njihovi tovariši iz vsega rodu so stali naokrog in so prepevali z njimi, ropotali so s svojimi glasbili, vpili in tulili. In ko je glasnik prišel do poslednjega zmagovalca in je potem pri prvem previdno odstranil trsko

iz roke, se spet nobeden izmed mladih zmagovalcev ni izdal. Res je ta ali oni sila glasno prepeval, da bi premotil lastno bolečino, toda to je bilo dopuščeno.

Lenka si je pri tej preizkušnji z levico oprjela desnico. Bila je na smrt blede, toda z vsem naponom svoje volje se je zbrala, ko je videla, da jo posmehljivo opazujejo nekateri rdeči papuzi. Hotela jih je prepričati, da lahko tudi dekle prenese bolečine. Kar nankrat se je v njej zdramil ponos in bahavost nasproti docela ali polnagim pobičem, proti tem rjavim bratcem. Hotela jim je dokazati, da zmore belo deklo najmanj vse tisto, kar prenese takle rdeč, dolgotas Indijanec. In je vzdržala, čeprav se je domala onesvestila. Da vzdržala je Najhujše je bilo, ko je glasnik potegnil trsko izpod kože.

Potem so prišli čarovniki z gosto tekočino iz drobno nasekljanih in zmečkanih rastlin. To je bila zelena kaša, s katero so pomazali rane. Bolečina je skoraj takoj popustila. Otroci so si privezali velike hladilne liste neke travniške rastline tja, koder so imeli rane na gosto pomazane, nato so se ponosno pripravili za tretjo in poslednjo preizkušnjo, ki je bila najhujša. In prav ta preizkušnja je bila nepričakovano prekinjena.

Zdajci se pojavil na tekmovališču Usnjena ustnica Čvrsti, četudi hromi starac izprva ni hotel priti k tekmovalju, njegovo žalovanje in ogorčenje je bilo preveliko. Pa mu je prišlo na uho, da živita v rodu Mzepasé dva bela otroka in da sta se celo udeležila tekmovaljanja — to je starca strahovito ujezilo. V leseni nosilnici se je dal prenesti pred glavarje in je tam ležal negibnega obraza, iz katerega so sijale samo ostre rjave oči, ki so sokolje bistro opazovale, kaj vse se tu godi. Usnjena ustnica je bil blizu osemdesetih let, toda v njem je bila strniena vsa odpornost njegovega rodu. Videti je bil kakor mumija, suhljat in izsušen, toda še dvajset let pozneje ni bil prav nič drugačen še dvajset let pozneje ni bila njegova volja, njegova jeza in srčnost nič manjša kakor zdaj, le glas mu je polagoma močno opešal. Tokrat pa je še imel oči, ušesa in grlo kakor vsi drugi bojevniki in lovci in se je vsega trojnega hotel tudi odločno poslužiti. Na tekmovališču so medtem uredili majhno pripravo. V primerni raz-

dalji so nabili v zemljo dva kola, ki sta bila zgoraj viličasta. Na vilice obeh kolov so položili tretji kol in ga privezali z usnjenim pesom. Vse skupaj je seglo fantom do prsi.

Nekateri možje so prinesli šop smrekovih vej, ki so bile za palec debele in dolge nekaj nad meter. Na njih je bilo še vse igličje in goste vejice. Po tri takšne veje so bile zvezane na spodnjem koncu, kjer jih je bilo treba prijeti.

Prvi je nastopil Tekumze. Ves njegov gornji život je bil gol (večina fantov je sploh nosila le pas in kratko živalsko kožo, ki so jo potegnili med nogami navzgor in jo zadržali zataknila za pas kakor spredaj. Krojači torej pri Indijancih niso imeli dosti opravka, kajti oblačila indijanskih fantičev so bila tako poenostavljena, kakor najpreprostejše kopalčne hlačke današnjih mladih kopalcev). — Tekmuze je torej nastopil, poprijel je z obema rokama prečno palico nagnil se je naprej — in zdaj ga je poleg njega stoječ bojevnik z vso močjo tako dolgo udrihal po hrbtišču, da je imel namesto smrekovih vejic le še tri kratke štrklje v rokah. Čarovnik, ki je stal na drugi strani poleg fanta, je zdajci dvignil roko in mož je prenehal z udarci.

Mladič ni niti črhnal od bolečine. Pri prvih udarcih se je nekajkrat lahko stresel, toda nato je izbočil hrbet in se uprl ob tla ter se ni več ganil niti za las. Tako je ostal tudi še potem, ko ga je bojevnik že prenehal udarjati. Bojevnik ga je prijel za sklepe na rokah, Tekumzejevi prsti so se bili tako oklenili palice, da jih je moral čarovnik razpreti. Razpri je prst za prstom, — silen je bil prijem mladega fanta, kd se je divje zagrizel v preizkušnjo. Nato sta čarovnik in bojevnik spet zravnila mladeniča. Polagoma se je okrenil čvrstih nog, še kar preveč vzravan, šel brez pravega življenja na svoj prostor. Njegove oči so bile skoraj zaprte, obličje je bilo postnelo, brada se je bila izbočila naprej, zavoljo silne napetosti borbe in trde preizkušnje. Ko se je posadil na zemljo, je prišla njegova mati z vlažno usnjeno krpo in je pričela previdno božati njegovo hrbtišče. Koža je bila na več krajih počena, pod njo je bilo videti živo meso. Toda rane niti niso krvavele. Vse podplutbe in rane je čarovnik lepo pomazal z rastlinskimi zdravilom in kmalu je bila bolja.

Še o snoveh človeškega telesa

V zadnji številki smo opisali, katera snovne prvine in v kakšnem približnem razmerju vsebuje človeško telo. Iz navedenih številk je izhajalo, da so najpomembnejše prvine v človeškem telesu tiste, ki jih nahajamo tudi v vsem drugem življenju, to so kisik, ogljik in vodik. Torej je tudi človek po svoji snovni sestavi le delec vse prirode in njenega življenja. Ugotovili smo tudi že, da vsebuje človeško telo v vsem 12 prvini: kisik, ogljik, vodik, dušik, kalcij, fosfor, kalij, žveplo, natrij, magnezij, železo in jod.

Danes nas zanima, kaj bi mogli iz teh prvini v količinah, kakor jih vsebuje naše telo, sestaviti v druge namene, pa tudi, kolik bi bil izkupiček za nje, če bi jih prodali na trgu.

Na prvi oči vprašanja seveda ni mogoče odgovoriti izčrpno; navedli bomo le nekatere primere.

Tako bi na pr. vse prvine razvrščene v lekarniških lončkih in steklenicah napolnile več polič in vetrin. Iz človeškega telesa bi mogli pridobiti toliko glicerina — spojina ogljika, vo-

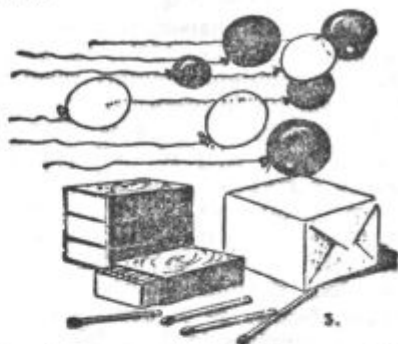

dika in kisika — da bi zadostoval za naboj granate enega največjih kanoj, kar jih danes uporabljajo na vojnih ladjah (slika št. 2).

Kisika in vodika je v človeškem telesu toliko, da bi lahko z njima napolnili več tisoč otroških balončkov. Fosforja je spet v toliki množini, da bi ga zadostovalo za tri četr milijona vžigalic (slika št. 3). Iz snovi človeškega telesa pridobljeni magnezij bi nam omogočil okoli sto fotografskih posnetkov pri bliskovni svetlobi (slika št. 4).

Človeško telo vsebuje toliko maščobe, ki tudi ni nič drugega kakor kemična spojina nekaterih prvini, da bi bilo mogoče z njo izdelati velik kos iz železa, ki ga vsebuje človeško telo, bi lahko skovali pet do šest srednjemila. Dovolj je na razpolago tudi snovi za nekaj tabel mizarskega lepila. S plinskimi prvini bi mogli eno uro

razsvetljevati kilometer dolgo cesto, velikih žeblicev. Poleg vsega tega je v človeškem telesu še mnogo sladkorja in soli.

Iz primerov, ki smo jih navedli, izhaja, da bi bilo mogoče iz snovi, ki jih vsebuje človeško telo, sestaviti mnoge druge. Treba bi bilo le izurjenih rok kemika, ki pozna vse skrivnosti in načinje spajanja posameznih prvini.

Končno nam ostane še odgovor na drugo zastavljeno vprašanje: koliko je človeško telo po snoveh, ki jih vsebuje, vredno v denarju? Na to vprašanje je odgovoril nek ameriški kemik, ki je prišel do zaključka, da so snovi človeškega telesa vredne približno 30 dolarjev. V našem denarju bi bilo to okrog 1650 dinarjev. Če to vsoto primerjamo s cenami, ki jih imajo na našem trgu nekatere druge življenjske potrebščine, pridemo prav za prav do poraznega spoznanja, da je človeško telo zelo majhne vrednosti proti pomembnosti vloge, ki jo ima človek v vsem življenju. Tolaži nas pa seveda dejstvo, da prava vrednost človeka ni v snovni sestavi njegovega telesa, temveč v sposobnostih njegovega duha, v njegovem značaju in srčni omiki.

ROMAN V. OTON, dijak:

Noč na planini

Odpravila sva se v največji tišini. Nihče ni vedel za najin namen, nikogar nisva vprašala. Na lastno pest sva sklenila prebiti vsaj eno noč na Planini. Napolnila sva nahrbtnika s kruhom, steklenico sadjevca, z jabolki krompirjem, odevjama, staro leščerbo in ostro sekuro. Tone je imel s seboj nož in vžgalice, jaz pa orulice, na katere od naju obeh ni zna nobeden igrati. Med potjo sem začutil, da jih imam v žepu... Nekje sem jih dobil, prepričan sem, da jih nisem ukradel. Šele pozneje sem videl, da sem oblekel hlače domačega fanta Ivana... Nisem hotel svoje raztresenosti priznati Tonetu... Toda on ni bil slep, kakor sem mislil...

— Kakšen pa si, za Boga?... se je zasmejal, ko sem lezel pred njim v jarku navzdol. To pa niso tvoje hlače... Čezkolenke so in ne dopetnice. Ha, ha, ha! Da bi sam sebe videl, pa bi se smejal. Ha, ha.

— Tone sem vzdihnil in ga milo pogledal, on pa se je še bolj smejal.

Pot je bila dolga. Cickakasto se je vila do vrha... Doma sva slišala, da je tu gori nekje pastirska koča, ki vzdrži dež in je primerna za spanje... Toda kje je... Midva sva bila prvič tu gori. Razbit kolovoz je vodil čez jarke... Čez skale in preklana debela. Sredi majhne doline je bila luža...

— Blizu sva... sem rkel.

Zagledala sva živino in pod dvema smrekama nizko kočico. Stekla sva tja in odločila nahrbtnika.

— Hvala Bogu... sem rkel.

— Lepo je tu... je dejal Tone, ter se ni zmenil za moj oddih.

In res je bilo lepo tu. Položna dolinica, ohdana z gozdom, nizka trava, praprotje in koča med dvema smrekama. Potem še zlato sonce in da leč vstran so se videli mogočne Savinjske planine...

Privala sva kamenje za ognjišče, spila nekaj sadjevca in pojedla vsak kosa kruha.

— Po vodo bo treba... je rkel Tone.

— Da, po vodo bo treba... sem se izmikal.

— Ti boš šel! — je ukazal.

— Zakaj pa ravno jaz? —

— Ker ni tu drugega na razpolago.

Zavezal mi je jezik prepirati pa se nisem hotel. Vzel sem posodo in odšel

s sklonjeno glavo. Najprvo je šla poč navzdol, potem skozi gozd, obšla veliko kotanjo in se na nasprotni strani dvignila. Ko sem došel na vrh, se je razprostrela pred menoj ravnica; lepšega kraja še nisem videl na svetu... Nizko grmičevje, sonce in živina, nad vsem tem pa modro nebo...

Stopal sem po komaj vidni stezi proti živini... Naenkrat se loči od čredice rogatega Naravnost proti meni je šel s sklonjeno glavo... Strah mi je spreletel kosti... Saj vendar nisem španski torero in tu tudi ni bila arena za bikoborbe... Čudil sem se, on pa se mi je bližal z rogovi navzdol...

Če me nasadi... Joj...

Strah mi je dal peroti... Tekel sem, kolikor sem mogel s svojimi kratkimi nogami... Bik pa za menoj... Top, top... se mi je bližal... Ozrl sem se... Krvavo podplute oči sem videl... Mislil sem že, da sem mrtev...

— Zbogom mama, ata, Tone... Oče naš... — sem molil in stegoval nogo.

Pred seboj sem zagledal ograjo... Spoznal sem, da sem rešen, če jo preskočim... Bik je bil tik za menoj... Še tri, še dva, še korak... Odgnal sem se, zletel po zraku in padel na obraz, toda onstran ograje... Bil sem rešen...

Onstran ograje pa je renčal razjarjeni bik, ter nekaj bodel z rogovi... Junaška moč se mi je vrnila. Četudi sem bil potolčen in se je posoda nekoliko okrušila, sem ugodil svoji radovednosti... Stegnil sem vrat in videl, da je bik gnjavil in mečkal mojo lepo rdečo ruto, ki jo je mati kupila za tri dinarje pod Lemenatom v Ljubljani...

— Zbogom ruta... sem se poslovil od nje s solzami v očeh...

Našel sem studenec, se napil čiste vode in se vrnil. Tone je medtem spekel krompir in jabolka... Popoldne je minilo kakor ura spanja.

— Drval—

— Zakaj? — sem vprašal in se čudil.

— Ponoči bova kurila in stražila... Jaz do polnoči, ti do jutra... —

Bil sem zadovoljen. Šla sva nabirat drva. On na levo, jaz pa iz principa na desno. Nanosila sva mnogo dračja. Bilo ga je dovolj za tri dni...

(Dalje prihodnjicé)

Hribarjevi z Jelenja

I. Nesreča za nesrečo

Hribarjeva domačija je stala na vrhu hriba in je bil izpred hiše na Jelenjem lep pogled na obe dolini. Včasih se je gospodar Tone ustavil pred polomljeno bajto in zatarnal nad težko usodo, ki ga preganja. Vegaste njive so mu slabo rodile. Ves gnoj in pridelek je bilo treba spraviti v nahrbtnem košu. Po strmih legah niso mogli do njiv z vozom.

Hiša je bila lesena in se je zaradi starosti že nagibala. Kadarkoli so prišli na Jelenje čez poletje izletniki ali pozimi smučarji, so si radi vegasto starinsko leseno hišo pritiskali za spomin s fotokamero.

Pa je Hribarjevo hišo oni čas zadelo res več težkih udarcev. Krava se je prenažrla sveže detelje. Začelo jo je napenjati, podili so jo okrog, da je rešijo. Pa ni nič pomagalo. Stegnila se je in vsa družina je zaplakala ob težki izgubi.

Še jih je obiskala nesreča. Rdečica jim je pobrala tri prašiče. Spet nov, hud udarec.

Tone Hribar je odšel v dolino na občino prosit pomoči. Nič mu niso dali, le občinski tajnik mu je povedal, da iščejo za inozemstvo delavce.

»Kaj bomo doma ko nas preganja sama nesreča. Pojdimo v svet. Tam nam bo boljše.« se je odločil Hribar, ko je razložil ženi Micki načrt za novo življenje.

2. Na Vestfalsko pojdemo!

Gospodinja Mica se je branila. »Od matere vem, da po svetu ni dobro. Najboljše je doma. Tako sem večkrat čula: povsod dobro, doma najboljše.« Pa ji je že prestrigel govorico mož Tone: »O, doma je res najboljše. Ob kravo smo in troje prašičev nam je pobrala svinjska rdečica. Hiša je vsa polomljena, vsak čas se bo zrušila nad našimi glavami. Od zore do mraka delamo in se ubijamo. Pa nimamo toliko, da bi si mogli prenoviti hišo in si nakupiti še neka zemlje, da bi nam bilo lažje v tem odročnem vegastem hribovju.«

Mica si je utrnila solzo, dejala pa ni ničesar več. Obveljal je možev sklep, da se izselijo na Vestfalsko med rudarja.

Hribar je moral po tistem razgovoru nekaikrat v dolino, da je uredil vse potrebno. Dobil je listine, ki mu dovoljujejo prehod čez mejo. Priglasil se je k delavski skupini, ki jo je zbiral poseben odposlanec.

3. Težko slovo od domačije.

Tone Hribar je hodil tiste dni mrk okrog domačije. Očitno je bilo, da ga teže misli. Mica je mnoge noči prejočkala tako se je bala neznanе bodočnosti na tujem svetu. Oba otroka France in njegova sestra Pepca pa sta bila na pol vesela, ker sta vedela, da bodo šli daleč z doma, kjer bodo mnogo novega čuli in videli. Malce pa jima je bilo tudi hudo, ko jih je sosedja oplašila, da na tujem ni vse zlato, kar se svetli. Še najboljši se jima je storilo hudo, ko se bo treba ločiti od sadovnjaka pa od travnikov, kjer sta prejšnje čase pasla dvoje krav. Pa tudi hriba Volovljeka, kamor sta hodila po drva in v jeseni po gobe in kostanj, ne pa na tujem.

V pripravah za slovo od domačije so jim potekali zadnji dnevi. Zadnje nedelje je tudi gospodarja Hribarja prišlo neka čudnega otožnega. Poklical je ženo Mico in oba otroka.

Stonili so na vrh hriba nad hišo.

»Poslovimo se od našega rodnega kraja!« je dejal Hribar ganjeno. Z očmi so zaleli ves venec hribov, ki so se širili daleč na obzorju. Kakor nepremagljiva trdnjava, ki jo je zeradila sama narava, so bili hribi nad Kamnikom in oni tam ob pobočju najvišjega vršca Triglava. Niže pod njimi so se stiskali drug k drugemu: Slivna, Slemšek, Sv. Gora, Sv. planina, Čemšenška planina in Mrzlica. Hribje so se širili še dalje.

»Glejte, tamle pa kraljujeta sv. Jošt in sv. Neža,« je dejal oče in pokazal na Kum.

»Ko se vrnemo bogati in srečni z Vestfalskega, bomo stopili vsi štirje na božjo pot na sveti Kum in bomo prižgali zahvalne sveče v obeh cerkvah.«

Vsa družina je umolknila. Bog vedi, kako so jim begale misli.

Prehudo je bilo slovo od znanih krajev in od venca gora, ki je obdajal njihovo rojstno vasico Jelenje.

(Dalje prihodnjic)

Jutrovčki pišejo

Dragi Stric Matic! Moj rojstni kraj je Ljubljana. Ljubljana ima krasno okolico in v sredini lep grad, a pod gradom teče zelena Ljubljanica. Z gradu se nam odpira pogled na Kamniške planine in Šmarno goro. Moram ti povedati stric Matic, da je ob vznožju Šmarne gore »Skaručina«, ki je tudi moja domovina. Lepo Te pozdravlja Zor Ciril, uč. III. razr. osnovne šole Skradin pri Šibeniku.

Dragi stric Matic! Dandes se prvič oglašam v Tvojem krogu. Moje srce si je počelo napisati Ti povestico. Od kdaj se živali sovražijo — Pred davni mi, davnimi časi so bile vse živali siožne ter so se ljubile kot brat brata. Nekoč pa se Bog prikaže kralju vseh živali levu, pa mu reče: *Dragi skličič sejo, ki naj bo obvezna za vse moške!* Lev se je upiral na vse mile viže. A ko je le uvidel, da se z Bogom ne da šaliti, je le popustil, poklica svetovalce ter jim ukazal: *Skličiče sejol in vse živali so prišle praznično oblečene k seji.* Pa tudi zelo se je začudil lev, ko ni bilo nobenih pritožb. Na kraljev govor so tako tiho čakali, da so miško, ki je v kotu omaró grizla, slišali. Ko je kralj prišel v dvorano se še dihat niso upali. Kralj se vsede na stol in spregovori. Bog je ukazal, da se moramo razkropiti po vsem svetu. Živali ga napadejo z različnimi psovkami in buškami ter ga naženejo s prestola. Drugega kralja so si izvolili, ta pa je držal le z nekaterimi pevkami, potem pa so tudi druge živali izbirale vsaka svojega kralja. Od tega časa pa se živali sovražijo. Vidiš, dragi stric Matic, to je moja povest. Če ne boš tega mojega pisma prepustil požrešnemu košu, boš še večkrat dobil kako pismo od mene. Lepo Te pozdravlja Tvoj

Knez Nikolaj 4 b razred, Vrtuča
Manj strušna noč je v Komaj se je jugoslovanski narod nastanil po bregovih ladrana na obronkih Alp, po Dinarskem gorstvu in po prostornih panonskih nižinah, že so se od vseh strani priplazile pošastne sence, da mu zasenčijo luč svobode. Še je zdaj pa zdaj skozi grmade oblakov posijalo svobodno sonce, a sence so se gostile in kakor mora je legla od Soluna do Triglava sužna noč.

Noč, noč! Vsepovsod gluha noč, le na bregovih Morave je zaporel majhen plamen in bleda svetloba je obsvetila grobno temo. Šele v njej smo videli vso gnusobo suženjstva, naše objokane oči in trpljenje zaslužnjcmh. Takrat so naša srca zakoprnela po svobodi. Dajte nam sonce nazaj! Kazrgali smo sponc in planili nad orla, ki nam je živim trgal iz prsi srce.

Ah, koliko jih je padlo v borbi za svete ideale! Nismo jih šteli teččih po bojnih poljanah, po mrzlih ječah. In potem, po zmagoslavni borbi smo prišli k Tebi Jugoslavija. O, kako prijetno nam je delo, ko si nas pobožala po razbičanih licih, obvezala naše krvaveče rane.

Jugoslavija, ukaži nam in še enkrat bomo šli zate čez Albanske gore in še enkrat odprli za Tvoj blagoslovo našo srčno žilo. Ah, ne samo enkrat, stokrat, tisočkrat.

Levec Peter, dijak drž. klas. gimn. v Mariboru.

Dragi stric Matic!

»Mlado Jutro« že dolgo prebiram. Zato se ti moram tudi jaz oglasiti. Čitala sem že kako dober striček si. Naj ti še jaz napišem kakšna sem:

Sem še majhna Slavica
 pa sem že velika navihanka.
 Imam tudi sestrico,
 z njo se večkrat skavsava.
 Pa prosim pošlji knjigo mi,
 ker nimam nič za čitati,
 da se ne bo treba ravsat.
 Zato pa striček prosim te
 ne zavrzi moje prošniice,
 v svo- kotiček vzemi me.

Lepo te pozdravlja tvoja prijateljica

*Pivec Tomislava, učenka 3 razr.
 V Loki pri Zidanem mostu.*

Moj rojstni kraj.

Tam kjer bistra Savinja šumi,
 belo mesto Celje stoji
 Nad Celjem se vzpenja stari grad,
 bil včasih mogočnih grofov je last
 in mnogim njihovim sovražnikom v
 propast.
 V tem lepem mestu sem se jaz rodila,
 zato ga vedno bom ljubila!

*Breda Sreenc, dijakinja
 Celja, Gajevo 15.*

Berčić Janko-dijak.

V tihem mraku

Ko z juga sem plujejo temni oblaki
 ko dežek jesenski iz neba prši.
 tesnoba moreča tišči me pri srcu,
 me groza neznana obdaja, straši...
 V tihem se mraku mi misli gubijo
 po blatnih cestah in poteh,
 kjer v bedi in mrazu begunci hitijo
 s trpečimi lici, s solzami v očeh
 Ko z juga sem plujejo temni oblaki
 ko dežek jesenski iz neba prši.
 tesnoba moreča tišči me pri srcu,
 kaj dela s človekom sočlovek
 ta misel me plaši — boli...
 Anton Francevič:

Manica:

Hiše v žganju

»Oho, stric s košem! Kje ste, za božji čas, romali toliko časa? Ali ste kaj mislili na nas? In vaš koš — ali je še kaj ostalo v njem za nas? Hej stričko, hej!«

»Jej, jej! Toliko vprašanj, jaz pa imam samo en jezik. Kako naj odgovarjam vsem hkrati! Moj koš — no, res je precej prazen. Nekaj je pa le še notri. En lešnik. Je sicer majhen, toda dovolj trd za vas. Pa ga zdrobite, če ste junaki!«

»Halo stric, sem z njim. Takoj bo strč!«

»To bomo šele videli. Lešnik je tu. V podobi uganke. Čuj! V katerem kraju je toliko žganja, da celo hiše stoje v njem? Zdaj se izkažite!«

Molk...

»Stric hiše v žganju — to je nemo-goče.« Zmotili ste se. Narobe je res žganje v hiši, tisto pa!»

»Hm, hm, hočeš biti moder. Pa nisi. Še dolgo ne. Tako je, kakor sem rekel: hiše stoje v žganju. Torej kje je tisti kraj?«

»Stric, ne vemo. Ta lešnik je otretd za nas. Sterite nam ga vi! Lepo prosimo!«

»Haha, saj sem vedel. Pa ker smo prijateljski in da bo mir ga kar rad strem. Torej v katerem kraju stoje hiše v žganju? V Prežganju. Prežganje se namreč imenuje neka gorska vas v litjskem srezu.«

»Ah jej — saj res! Pre — žganje — Prežganje. Sicer je žganje le v besedi, toda uganka je uganka. Drž!«

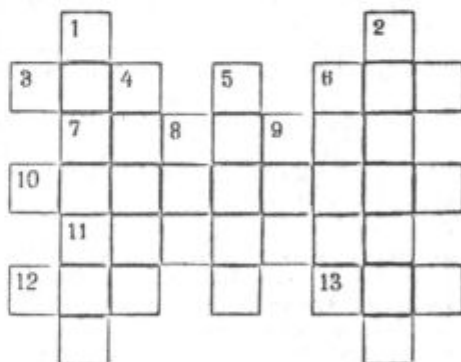
Manica:

Malo za šalo

1. Lojzek je zelo rad v družbi med tem ko Janko samotari.
2. Minka ko pride teta, pozdravi lepo!
3. Vsi drugi otroci me imajo radi, samo ti kar bežiš od mene.
4. Sredi gozdička, tam na poseki rati plešemo kolo.
5. Mati so kupili dvaindvajset kočoši.
6. Pri tistem velikem požaru je tudi naša Neža gasila ogenj.
7. Naj bo ta hruška Francetoval.
8. Moram iti, Pavle me že čaka.
9. Čez travnik in njivo dirkajo konji.
10. Ljutomer ni Kočevju sosed.

V vsakem gornjem stavku je skrito po eno kmetško orodje. Išcite, najdite!

Križanka

Vodoravno: 3 hranišče medu 6 koatletska panoga. 7. prednaznanilo denagnjenje k usvajanju hrane, tudi lahjanja, dogodka. 10 na silo se opirajoči vladar 11 kraj v Prekmurju blizu Murske Sobotne. 12. ostra skala. 13. umetnina.

Navpično: 1. ptič-pevec. 2. zmrzla gora. 4. vrh v Triglavskem nogorju, 5. plin 6. poljski delavec. 8. glas zračnega udarca. 9. tekočinska posoda.

Rešitev križanke

Vodoravno: 4. lepomis. 8. velesejem, 9. velikan. 10. sirek.

Navpično: 1. Veles. 2. kostir. 3. vijak, 4. lev. 5. pelin. 6. pekel. 7. sen.